

Op 15 augustus 1945 kwam er voor het Koninkrijk der Nederlanden officieel een einde aan de Tweede Wereldoorlog. Ieder jaar herdenken wij op 15 augustus bij het Indisch Monument in Den Haag álle slachtoffers van de oorlog tegen Japan en de Japanse bezetting van voormalig Nederlands-Indië.

15 AUGUSTUS 1945

inhoudsopgave

- 4 inleiding
- 7 algemeen
- 8 oprichting en doelstelling
- 9 kijk mama kijk
- 10 bestuur
- 12 verslag 2023, de melati, jong1508 en randprogrammering
- 17 andere herdenkingen in binnen- en buitenland
- 21 samenwerking
- 22 communicatie en publiciteit

15 AUGUSTUS 1945

inleiding

Dit jaarverslag geeft de activiteiten weer die Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945 – hierna te noemen de Stichting – in het afgelopen jaar heeft ondernomen.

De herdenkingsactiviteiten concentreren zich rond de Nationale Herdenking op 15 augustus bij het Indisch Monument in Den Haag. Daarnaast zijn er talloze activiteiten waar de Stichting nauw bij betrokken is. Bijvoorbeeld de herdenking samen met de Staten-Generaal in het gebouw van de Tweede Kamer op 14 augustus. Namens de Stichting worden er in samenwerking met de Oorlogsgravenstichting op de erevelden in Indonesië en Thailand kransen gelegd.

Bestuursleden van de Stichting waren in 2023 aanwezig bij diverse herdenkingen op Bronbeek, waar een Melati-krans gelegd werd. De Melati is ook in 2023 weer gegroeid als nationaal symbool.

De herdenkingen zijn alleen mogelijk door ruime steun van vrijwilligers, donateurs en subsidie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Bij de Nationale Herdenking op 15 augustus zijn ook vele organisaties betrokken. Een overzicht daarvan vindt u in dit jaarverslag.

Fotografie: Ilvy Njikiktjien en uit privé collectie

De Stichting organiseert het hele jaar door activiteiten in het kader van krachtenbundeling, verjonging en verbreding. Het zwaartepunt ligt uiteraard en vanzelfsprekend op 15 augustus. Alles wat de Stichting doet is erop gericht om een waardige, toekomstbestendige en inclusieve herdenking te organiseren.

15 AUGUSTUS 1945

algemeen

De Stichting organiseert jaarlijks op 15 augustus de Nationale Herdenking bij het Indisch Monument in Den Haag. Dan staan wij met honderdduizenden (bij het Indisch Monument, via TV of internet) stil bij de capitulatie van Japan en het einde van de Tweede Wereldoorlog voor het Koninkrijk der Nederlanden en herdenken wij **alle** slachtoffers van de oorlog tegen Japan.

Met de capitulatie kwam een einde aan een periode van drie en een half jaar waarin inwoners van voormalig Nederlands-Indië gebukt gingen onder de wreedheden en willekeur van de Japanse overheerser. Twee dagen later riepen Soekarno en Hatta de onafhankelijkheid van Indonesië uit. Er volgde een periode van onzekerheid en onvoorspelbaarheid. Velen waren hun leven niet zeker en vreesden voor lijf, huis en haard. In de jaren die daarop volgden raakten honderdduizenden ontheemd en moesten zij in Nederland (of elders) een geheel nieuw bestaan opbouwen.

De Nederlands-Indische gemeenschap in Nederland omvat inmiddels zo'n twee miljoen Nederlanders. 15 augustus 1945 is een kantelpunt gebleken in de Nederlandse geschiedenis in het algemeen en in het leven van vele Nederlandse families in het bijzonder.

De groep mensen die het tijdperk van de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt, wordt jaarlijks kleiner. De oorlog werkt echter door, ook in nieuwe generaties. De belangstelling voor de herdenking blijft dan ook onverminderd groot. In toenemende mate nemen de tweede, derde en zelfs vierde generatie deel aan de herdenking.

Elk jaar speelt op 15 augustus de Tweede Wereldoorlog en haar nasleep door vele hoofden, met een grote diversiteit aan herinneringen, emoties en gevoeligheden. Het bestuur van de Stichting heeft de opdracht elk jaar een waardige herdenking te organiseren waarin ruimte is voor die grote diversiteit en reikwijdte.

Om tot een waardige herdenking te komen, verrichten vele vrijwilligers elk jaar weer een grote inspanning. Ook onder de vrijwilligers bevinden zich steeds meer leden van de derde en inmiddels vierde generatie.

15 AUGUSTUS 1945

oprichting en doelstelling

In Nederlands-Indië eindigde de oorlog niet op 5 mei 1945. Pas op 15 augustus 1945 capituleerde Japan na de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki. In 1970 werd deze datum voor het eerst landelijk herdacht in Nederland.

Op de dag voorafgaande aan de jaarlijkse herdenking vindt een herdenking plaats bij de Indische plaquette in het gebouw van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Ook dit jaar vond op 14 augustus deze herdenking plaats in de hal van de Tweede Kamer.

15 AUGUSTUS 1945

kijk mama kijk

Boudewijn de Groot

Kijk mama kijk

Hier sta ik inmiddels oud en grijs

Kijk mama kijk

Waar je ook bent

In het eeuwige niets of

Zoals je zelf altijd wilde geloven

Misschien hier ergens boven

In het hemels Paradijs

Het moest er eens van komen

Die winter van verlangen

Na een lange open zomer

En een herfst met oude bomen

Nu de stille wereld die zich sluit

Het moest er eens van komen

De sneeuw die alles toedekt

Als een zachte witte mantel

Over herinneringen en dromen

En het verre jeugdgeluid

Kijk mama kijk

Hier sta ik inmiddels oud en grijs

Kijk mama kijk

Waar je ook bent

In het eeuwige niets of

Zoals je zelf altijd wilde geloven

Misschien hier ergens boven

In het hemels Paradijs

Er was een jaar van samen

Het waren barre tijden

Van onmacht en van wanhoop

En het verbeteren schamen

En een moederziel-alleen verdriet

Er was een jaar van samen

Dat honger moest verzachten

Al was het maar voor even

Totdat de engelen kwamen

En jij de gele hel verliet

Kijk mama kijk

Hier sta ik inmiddels oud en grijs

Kijk mama kijk

Kijk mama kijk

Hoe meer ik dichterbij kom

Hoe meer ik aan je denk

Misschien zal het gebeuren

Ik weet het niet

En zul je blij verrast zijn als je ziet

En zul je blij verrast zijn als je ziet

Dat ik naar je wenk

15 AUGUSTUS 1945

bestuur

Gezamenlijk is het stichtingsbestuur verantwoordelijk voor het organiseren van een uitgebalanceerde, waardige en troostrijke openbare herdenking op 15 augustus bij het Indisch Monument en een besloten herdenking op 14 augustus in de hal van de Tweede Kamer.

Het bestuur kwam in 2023 elf maal bijeen. De fysieke vergaderingen werden gehouden op de Sophiahof aan de Sophialaan in Den Haag, waar tevens het secretariaat gehuisvest is.

bestuurssamenstelling | In de bestuurs-samenstelling vond in 2023 een aantal wijzigingen plaats.

Het penningmeesterschap werd tijdens de bestuursvergadering van 3 november overgedragen van Wiete Mesman aan Raymond Bruijnzeel. Het vicevoorzitterschap met de daarbij behorende communicatie portefeuille werd tijdens de bestuursvergadering van 22 december overgedragen van John Sijmonsbergen aan H el ene Oppatja. Bram Berh tu die het bestuur de afgelopen twee jaar ondersteund heeft, beëindigde na 15 augustus zijn werkzaamheden voor de Stichting. Tamara Peers trad op 22 december toe tot het bestuur.

- Thom de Graaf, voorzitter
- John Sijmonsbergen, vicevoorzitter en communicatie tot 22 december
- Nanette van Beukering, secretaris
- Wiete Mesman, penningmeester tot 3 november
- Raymond Bruijnzeel, penningmeester per 3 november

- Frank Marcus, coördinator Indisch Monument
 - H el ene Oppatja, programmering, per 22 december vicevoorzitter en communicatie
 - Tamara Peers, programmering per 22 december
- Tot 3 november is het bestuur ondersteund door Bram Berh tu.

Zowel John Sijmonsbergen als Wiete Mesman ontvingen bij hun afscheid uit handen van Thom de Graaf een zilveren legpenning als dank voor hun jarenlange inzet voor de Stichting.

commissie van advies | De Commissie van Advies bestaat uit:

- Jet Bussemaker
- Paul Doop
- Hans Goedkoop
- Frank van Sprang

De bijeenkomsten met de Commissie van Advies vonden dit jaar plaats op 7 juli en 19 december waarbij de leden deels fysiek en deels online aanwezig waren. Met hen is in de loop van het jaar regelmatig bilateraal contact geweest, onder meer over de herdenking op 15 augustus en met name over de achterbanraadpleging die in december plaatsvond.

secretariële ondersteuning | Sinds 1 april 2023 heeft het bestuur structurele secretariële ondersteuning in de persoon van een Chef de Bureau die formeel in dienst is bij Museum Sophiahof.

aangesloten organisaties | De Stichting wordt gesteund door vele sympathiserende organisaties. Naast de vele Aangesloten Organisaties werkt de Stichting steeds intensiever samen met organisaties die lokale en andere herdenkingen organiseren. De jaarlijkse bijeenkomst met de Aangesloten Organisaties vond plaats op 7 juli. Ook in 2023 organiseerde de Stichting twee bijeenkomsten voor organisaties van lokale

herdenkingen. De bijeenkomsten vonden plaats in Bronbeek en de Sophiahof. Tijdens deze bijeenkomsten werd kennis en ervaring gedeeld.

donateurs | Eind december 2023 waren er 2.253 donateurs en ontving de Stichting ruim  32.000,00 aan donaties en giften.

Op 25 maart werd op Bronbeek met ruim 200 donateurs gesproken over actuele onderwerpen zoals het betrekken van de jongere generaties zonder de eerste generatie tekort te doen en de vraag of de toekomst de weg naar verzoening zal brengen.

15 AUGUSTUS 1945

verslag 2023

Tweede Kamer bij de Indische plaquette in Den Haag op 14 augustus 2023 | Tijdens de jaarlijkse besloten herdenking in het gebouw van de Tweede Kamer bij de Indische plaquette werden op 14 augustus de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost-Azië herdacht. Het gezelschap bestond dit jaar uit de Voorzitters van beide Kamers, het bestuur van de Stichting, diverse Kamerleden en een aantal vertegenwoordigers van de eerste generatie.

De herdenking begon om 11.00 uur met een toespraak van de voorzitter van de Stichting, Thom de Graaf. Aansluitend sprak de Voorzitter van de Tweede Kamer, Vera Bergkamp. Daarna sprak Ronald Poetiray wiens moeder, een jonge Nederlandse vrouw, zonder het te weten tijdens de Tweede Wereldoorlog werd gebruikt door het Chinese verzet en daarvoor moest boeten. Tijdens de verhoren werd zij vernederd en gemarteld. Zijn vader streed met het georganiseerd verzet op Oost-Java. Ook hij werd opgepakt en tijdens de verhoren gruwelijk gemarteld. De Japanse krijgsraad veroordeelde hem tot 30 jaar gevangenisstraf. Vervolgens werd hij tot het einde van de oorlog van gevangenis naar gevangenis gesleept.

De toespraken zijn na te lezen op www.15augustus1945.nl.

Vervolgens legden de Voorzitter van de Tweede Kamer Vera Bergkamp en de Voorzitter van de Eerste Kamer Jan Anthonie Bruijn samen een krans namens de Staten-Generaal. Thom de Graaf legde een krans namens de Stichting. De herdenking was rechtstreeks te volgen via een livestream van de Tweede Kamer.

Nationale Herdenking bij het Indisch Monument in Den Haag op 15 augustus 2023 | Dit jaar vond voor de 36ste keer de Nationale Herdenking 15 augustus 1945 plaats. Voor de tweede keer vond de herdenking in de avonduren plaats, waardoor meer mensen deze live thuis en op het veld konden meemaken. Dit jaar waren er meer dan 4.000 mensen aanwezig bij de herdenking. Dat is eenderde meer dan vorig jaar.

We herdenken met erkenning en respect voor de vele en diverse perspectieven van deze oorlog. Zo vertelden wij de afgelopen jaren oorlogsverhalen van Buitenkampers, Molukkers, Chinese Indonesiërs, 'troostmeisjes', Romusha's (Indonesische dwangarbeiders), Joodse Indo's, weeskinderen en meer.

Veel aandacht gaat daarmee uit naar de burgerslachtoffers tijdens de bezettingsjaren. En dat blijft ook zo. Ook de diversiteit van de militaire inzet in de strijd tegen Japan verdient aandacht. Er werd gevochten, te land, ter zee en in de lucht. Daarom leggen jaarlijks de commandanten van de vier krijgsmachtonderdelen onder leiding van de commandant der strijdkrachten een krans. Ook is er een krans voor de militaire slachtoffers. Jaarlijks is er een ander militair orkest aanwezig; dit jaar was dat de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso.

Met ingang van 2023 zullen ook de vaandels jaarlijks rouleren. In 2023 was het vaandel met vaandelwacht aanwezig van de [Onderzeedienst van de Koninklijke Marine](#).

De herdenking begon met het intreden van het vaandel van de Onderzeedienst van de Koninklijke Marine. Waarna de minister-president arriveerde samen met de Indische en Molukse kransleggers. Na het groeten van het vaandel en het luiden van de Indische klok volgde een introductieprogramma met korte videoboodschappen van onder andere Arthur Tan, van Peranakan-Chinese afkomst, wiens opa geïnterneerd werd in Tjimahi, nadat hij een Japanse vlag had verscheurd en Grace Hoekwater, wiens opa tewerk werd gesteld aan de Birma-spoorweg en dit niet overleefde. Het muziekstuk 'Cantilene' is speciaal voor de opening gecomponeerd door Bob Zimmerman.

sprekers | Voorzitter Thom de Graaf stond stil bij het belang van herdenken en hoe de oorlog nog altijd doorwerkt in volgende generaties. Zangeres en actrice Frédérique Spigt droeg het gedicht voor van Wim Kan 'Er leven haast geen mensen meer'. Wim Kan schreef dit protestlied toen de Japanse keizer Hirohito in 1971 Nederland bezocht. Schrijver Reggie Baay vertelde een persoonlijk en ingrijpend verhaal over zijn vader die de Birma-Siamspoorweg overleefde en over diens belofte aan een Engelse kameraad die aan de ontberingen van de oorlog bezweek. Indrukwekkend was het verhaal van Frederik Von Maltzahn, leerling van het VCL, die vertelde over zijn bijzondere band met zijn overgrootvader die streed in de slag in de Javazee.

muziek | Het 'Indisch Onze Vader' en 'The Captives' Hymn' werden dit jaar gezongen door Elize en begeleid door de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso. Bibi Breijman begeleid door Memru Renjaan bracht het lied 'Neem me mee' ten gehore. Alle toespraken zijn terug te lezen op www.15augustus1945.nl.

kransleggers | Minister-president Mark Rutte legde samen met staatssecretaris Maarten van Ooijen namens de Rijksministerraad van het Koninkrijk der Nederlanden de eerste krans. Dit werd gevolgd door het luiden van de Indische klok, de taptoe en een minuut stilte. Vervolgens werd de Nederlandse vlag in top gehesen en het volkslied gezongen. Bij de vlag stonden Danike van der Steen van Scouting Nederland en Dave Logmans van het Zeekadetkorps Rotterdam.

Ook dit jaar legde de ambassadeur van Indonesië direct na de premier een krans voor alle slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. De driegeratiekrans was dit jaar opnieuw de Melati-krans. Deze speciale krans werd gemaakt uit duizenden handgemaakte Melati's door evenzoveel betrokkenen uit de gemeenschap. Een aantal mensen vertelde waarom zij meewerkten aan het vervaardigen van de Melati-krans.

Anneke Schults-Pols zat van haar 3e tot 7e met haar moeder in kamp Tjideng. Haar vader diende bij het KNIL en werkte aan de Pakanbaroe-spoorweg. De moeder van Joost Schaberg zat tijdens de oorlog met haar moeder en enkele van haar broertjes en zusjes in kamp Ambarawa. Wouter Daniël Neuhaus en zijn dochter Deja hebben een Indo-Afrikaanse afkomst. Wouter is de kleinzoon van Daniël Cordus, die samen met zijn broers werd tewerkgesteld aan de Birmaspoorweg. Daniël overleefde de oorlog. Zijn broer Jan, van wie hij werd gescheiden, heeft hij nooit meer levend teruggezien.

De familie De Groot legde de krans voor de gehele Indische en Molukse gemeenschap. Zanger Boudewijn de Groot werd geboren in het Japanse interneringskamp Kramat. Samen met zijn dochter Caya de Groot en zijn kleindochter Misha Ragas legde hij de krans. Boudewijn de Groot droeg tevens de liedtekst 'Hoe meer ik dichterbij kom' voor. De krans voor de burgerslachtoffers werd gelegd door de heer Leo Hoekwater. Leo Hoekwater komt uit een gezin van acht kinderen, waarvan hij de oudste was. Hij werd op 14-jarige leeftijd wees toen zijn moeder in 1941 stierf en zijn vader in 1942 in Birma overleed. Als oudste voelde hij zich verantwoordelijk voor zijn zeven broers en zusjes. Maar vanwege zijn nog jonge leeftijd kon hij hen niet voldoende beschermen. De krans voor alle militaire slachtoffers werd gelegd door Ronald Poetiray. Ronald vertelde zijn persoonlijke verhaal tijdens de herdenking in de Tweede Kamer op 14 augustus. De voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer Jan Anthonie Bruijn en Vera Bergkamp legden namens het Parlement een krans. Vervolgens werden kransen gelegd door vertegenwoordigers van de regeringen van Australië, Nieuw-Zeeland, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten van Amerika, de gehele Krijgsmacht, de Gemeente Den Haag, de Provincie Zuid-Holland, het Vrijzinnig-Christelijk Lyceum, de Oorlogsgravenstichting en de Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945.

De herdenking werd afgesloten met het defilé langs het Indisch Monument. Dit gaf de aanwezigen de gelegenheid op individuele basis eer te betonen.

zonnebloemen | Ook dit jaar was het mogelijk via de webshop zonnebloemen te bestellen. Deze werden voorafgaand aan de herdenking in het monument gestoken. Gelijktijdig werden door de bewoners van Bronbeek ruim 700 zonnebloemen neergelegd bij de monumenten voor de Jongenskampen, Vrouwenkampen, Hellships, Birma-Siam Spoorweg, de slag in de Javazee en Strafkamp Dampit. De toegevoegde boodschappen zijn op [onze website](http://onze.website) te lezen.

De herdenking werd live uitgezonden door NPO1, NPO1 extra (met gebarentolk), nos.nl, Omroep West en is nog terug te kijken op NPO_start, www.15augustus1945.nl en de [Facebookpagina](#) van Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945.

Het [programmaboekje](#) is te downloaden op de website.

15 AUGUSTUS 1945

de melati

De Melati – de Indische Jasmijn – wordt gedragen als symbool van respect, betrokkenheid en medeleven voor een geschiedenis waar we allemaal deel van zijn. De Melati is geïntroduceerd in 2015.

melati | De Melati is populair met circa 19.000 Melati-dragers in Nederland alleen al.

Via de webshop van de Stichting werden de Melati als reverspin, de magneet Melati, de zilveren hanger en de zilveren manchetknopen veelvuldig besteld. Alleen al op 15 augustus kwamen er via de webshop meer dan 500 bestellingen binnen. Ook rond 4 mei was een grote toename te zien van het aantal webshopbestellingen.

Ook door het jaar heen, met name bij begrafenissen en crematies, wordt het steeds gebruikelijker om als teken van respect de Melati te dragen.

melati-krans

melati-krans | De Melati-krans, samengesteld uit duizenden handgemaakte Melati's, is uitgegroeid tot een vaste waarde binnen de activiteiten die mogelijk gemaakt worden dankzij de Collectieve Erkenning. Er werden kransen gelegd op 15 augustus bij de Nationale Herdenking in Den Haag en op Ereveld Loenen. Later in het jaar werden kransen gelegd bij de verschillende Bronbeek herdenkingen.

melati-lezing

melati-lezing | Opnieuw vond in 2023 de Melati-lezing plaats in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag. Dit jaar werd de Melati-lezing gegeven door Gert Oostindie. De lezing is terug te lezen op de [website](#). Deze avond werd mede mogelijk gemaakt door Museum en Militair Tehuis Bronbeek en Het Nationale Theater.

15 AUGUSTUS 1945

jong1508

Als follow up van de Indische Dialogen in 2022, is in 2023 het netwerk Jong1508 opgericht. Dit zeer diverse netwerk heeft een structureel karakter en wordt actief ondersteund door het bestuur van de Stichting.

Er zijn verschillende explainer video's gemaakt over thema's als troostmeisjes, buitenkampers en dwangarbeid. Deze video's zijn goed bekeken op Instagram. Leden van het netwerk Jong1508 hebben opgetreden als spreker en panellid, ook verzorgden zij bij diverse gelegenheden inspiratiesessies over het betrekken van jonge mensen bij herdenken.

15 AUGUSTUS 1945

randprogrammering

In de aanloop naar 15 augustus worden er diverse activiteiten georganiseerd. Soms door de Stichting, maar steeds vaker ook samen met andere organisaties. De programmering start na 5 mei en loopt door tot en met 15 augustus. Wij noemen deze periode: van 5 tot 15.

open podium | Op zondag 13 augustus organiseerde Museum Sophiahof een Open Podium Herdenking. Door middel van voordrachten, poëzie, muziek en dans werden herinneringen en persoonlijke verhalen gedeeld.

randprogrammering | Voorafgaand aan de herdenking bij het Indisch Monument in Den Haag vonden er in de Koninklijke Schouwburg en op andere locaties in de stad activiteiten plaats om met elkaar te herdenken. Een aantal Haagse en Indische organisaties had daarvoor de handen ineengeslagen. Het Nationale Theater las in de Koninklijke Schouwburg de nieuwe tekst 'Archipelago'. Een muzikale trip door het Indische verleden van Ayah, de stilzwijgende vader die de Japanse bezetting heeft meegemaakt.

Stichting Tong Tong organiseerde het muziekproject 'Tong Tong' en 'Carillion' in de Grote Kerk in het centrum van Den Haag. De Grote Kerk opende haar deuren voor 'Huis voor de Stad' om in dialoog te gaan rondom het thema: 'Wat herdenkt u?' Voorafgaand aan deze dialoog sprak theatermaker en coach Edward Tuheteru.

generatietafels | Voorafgaand aan de herdenking konden de generaties met elkaar in gesprek en verhalen met elkaar delen aan de Indische generatietafels, de generatietafels werden georganiseerd door het jongeren netwerk van de Nationale Herdenking: Jong1508.

bar bungkus | Dit jaar was voor het eerst het pop-up restaurant Bar Bungkus op het veld bij het monument geopend. Hier kon het publiek voor en na de herdenking elkaar ontmoeten, verhalen delen en samen een nasi bungkus eten; een kleine rijstmaaltijd in bananenblad die het Rode Kruis bij het einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië uitdeelde. De grote tent waar dit plaatsvond vervangt het middagprogramma dat voorheen in het World Forum en later in hotel Leonardo werd gehouden. De ervaring in 2023 laat zien dat Bar Bungkus nóg beter invulling geeft aan de behoefte aan reflectie en verwerking dan het culturele programma uit vorige jaargangen; het is laagdrempeliger, zichtbaarder en nodigt meer uit tot de dialoog tussen diverse generaties.

15 AUGUSTUS 1945

andere herdenkingen in binnen- en buitenland

Niet alleen in Den Haag en bij lokale herdenkingen op zeker 50 plaatsen in Nederland wordt het einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië herdacht. Dat gebeurt ook tijdens andere herdenkingen in binnen- en buitenland. Op meerdere plaatsen in Nederland wordt stilgestaan bij de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië. In 2023 vonden in ruim 50 gemeenten herdenkingen plaats.

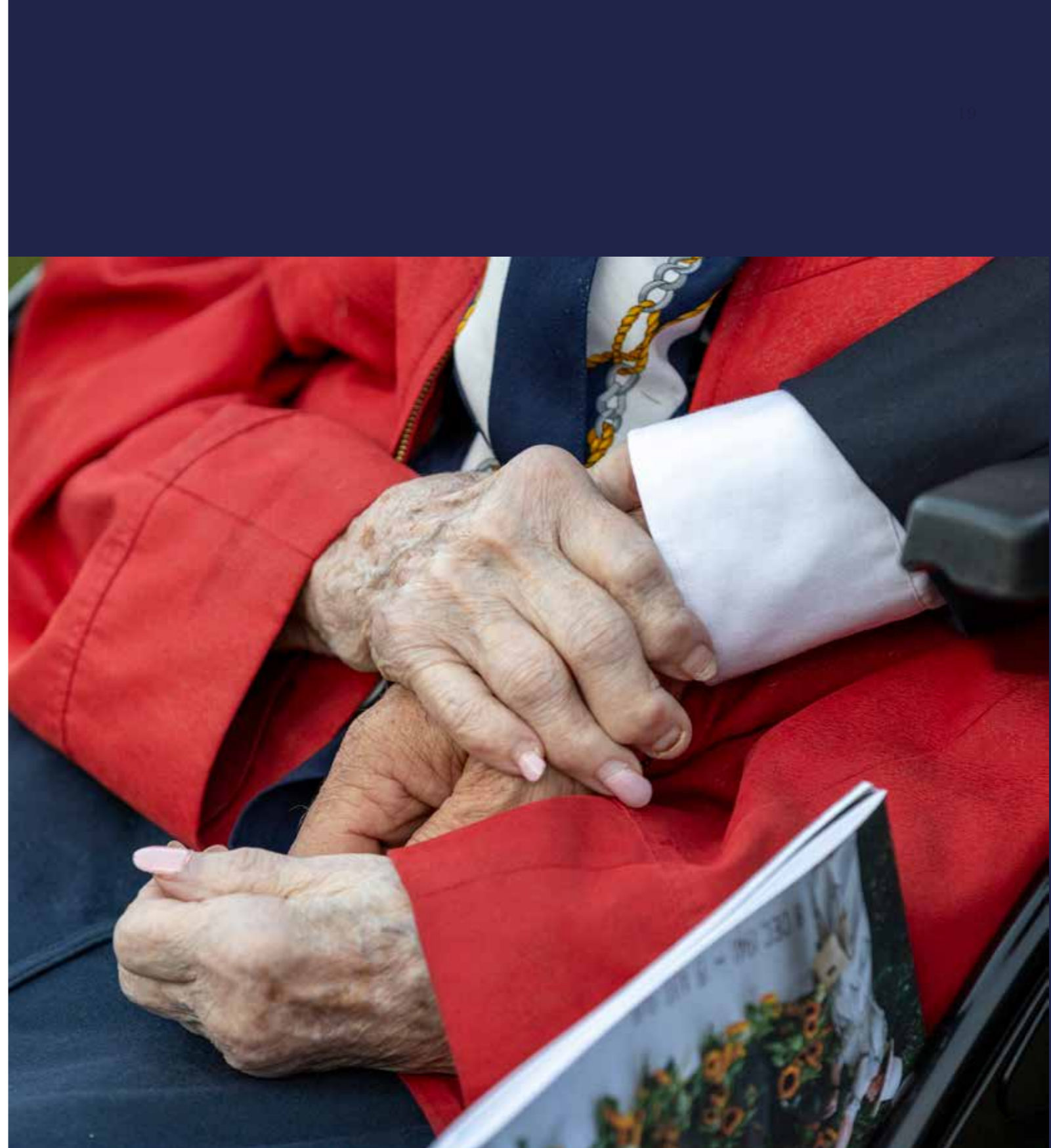
azië | In 2023 werden namens de Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945, kransen gelegd op de zeven erevelden van Ancol, Kembang Kuning, Kandi, Pandu, Leuwigajah, Kalibanteng en Menteng Pulo in Indonesië. Ook konden dit jaar op de Thaise erevelden Kanchanaburi en Chungkai weer kransen gelegd worden.

4 mei | Tijdens de Nationale Herdenking op 4 mei op de Dam werd de krans voor alle burgers die zijn omgebracht of omgekomen in Azië, als gevolg van verzet, internering, oorlogsgeweld en uitputting tijdens en direct na de Japanse bezetting en de daaropvolgende koloniale oorlog gelegd door mevrouw Els Bannink-Hartman met haar kleindochter Jonne en kleinzoon Lars en mevrouw Maud Wuite-Zeijdel met haar dochter Karin.

Voorafgaand aan de plechtigheid op de Dam was er een herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk. Een van de getuigenissen was van Dewi Reijs, deelnemer aan de Indische Dialogen 2022.

herdenkingen elders in het land | Op 15 augustus werd dit jaar voor het eerst ook een Melati-krans gelegd bij de zeven kruizen op erebegraafplaats Loenen. Ook dit jaar was het bestuur aanwezig bij diverse herdenkingen elders in het land. Een afvaardiging van het bestuur legde Melati-kransen bij de diverse herdenkingen op Bronbeek; de Japanse Zeetransporten, de Jongens- en Vrouwenkampen en de Birma-Siam en Pakanbaroe-spoorweg.

Zie <https://15augustus1945.nl/lokale-herdenkingen/>.

15 AUGUSTUS 1945

samenwerking

collectieve erkenning | Vanaf begin 2017 neemt de Stichting op verzoek van het ministerie van VWS actief deel in het overleg met partnerinstellingen om te komen tot een voorstel van invulling van de zogenaamde Collectieve Erkenning.

Het brede Nationaal Programma Collectieve Erkenning omvat plannen voor Herdenken, Zorg en een Indische pleisterplaats in Den Haag.

Vanaf 2018 voorziet VWS in een vaste financiële basis voor de Nationale Herdenking, waardoor we in samenwerking met andere organisaties verder kunnen werken aan het structureel bereiken van nieuwe generaties, zowel op de Nationale Herdenking op 15 augustus als door het jaar heen.

De subsidie Collectieve Erkenning (CE) is besteed aan activiteiten in het kader van krachtenbundeling, verjonging en verbreding.

nationaal comité 4 en 5 mei | In de verslagperiode werd er naar tevredenheid samengewerkt met het Nationaal Comité 4 en 5 mei, dat de Nationale Herdenking op 15 augustus sinds jaar en dag logistiek en organisatorisch ondersteunt.

defensie | De steun van het ministerie van Defensie is van groot belang voor de jaarlijkse Nationale Herdenking. Dit jaar leverden de vaandelwacht de Onderzeedienst van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Militaire Kapel Johan Willem Friso, personeel van de stafcompagnie van de Luchtmobiele Brigade en de Nationale Reserve, een bijdrage.

overige partijen | Naast de onmisbare inzet van de vele vrijwilligers werd de herdenking mede mogelijk gemaakt door docenten en leerlingen van het Vrijzinnig-Christelijk Lyceum en het Zeekadetkorps Rotterdam.

Nieuw dit jaar was de ondersteuning door scouts van Scouting Nederland. Zij vormden onder andere een erehaag bij het defilé.

evaluatie | De evaluatie van de herdenking werd met de betrokken organisaties in de maand september gehouden.

15 AUGUSTUS 1945

communicatie en publiciteit

In 2023 werden in de campagne in 1 minuut verhalen verteld over de Japanse bezetting en het einde van de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië. Naast feitelijke verhalen over het verleden vertellen jongeren hoe zij stilstaan bij het oorlogsverleden van hun ouders en grootouders.

website | De website van de Stichting www.15augustus1945.nl is dit jaar ruim 105.000 maal bezocht. Naast de homepage werd ook de pagina 15 augustus 2023 meer dan 29.000 keer bezocht. De piek lag op maandag 15 augustus met 36.841 bezoeken.

sociale media | De social media-campagne voor de Nationale Herdenking van 15 augustus 1945 in 2023 heeft met succes zijn doelstellingen bereikt door bewustwording te vergroten over het einde van de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden. De focus lag op het betrekken van meerdere generaties via diverse initiatieven zoals de Open Podium Herdenking en de Melati-krans.

Er werd content van eerdere jaren opnieuw gebruikt, maar ook trok nieuwe content van Jong1508 aanzienlijke aandacht en emotionele betrokkenheid. Het gebruik van gedeelde posts op Instagram en samenwerkingen met organisaties versterkte de campagne effectiviteit.

Ondanks nieuwe uitdagingen in datameting door wetgeving, toonden trends zoals de toename van DMs (directe berichten in onze inbox) een sterkere betrokkenheid van met name de jongere generatie.

De effectiviteit van onze online advertenties was opmerkelijk, wat duidt op de waarde en het succes van de campagne. Dit succes en de verzamelde inzichten bieden een fundament voor toekomstige campagnes.

pers | Er was dit jaar meer bereik in de media (dagbladen, radio en televisie) dan vorig jaar. Alle grote kranten (*De Telegraaf, de Volkskrant, Het Parool, Trouw, Algemeen Dagblad, NRC, AD/Haagsche Courant, AD/Alphen aan den Rijn*) berichtten over de herdenking: voorbesprekingen, interviews met spreker Reggie Baay en een opiniestuk van Misha Ragas, kleindochter van Boudewijn de Groot. *NC Magazine* publiceerde na de herdenking een interview met Frederique Spigt. Reggie Baay was de avond ervoor te horen in het radioprogramma *Met het oog op morgen*, Bibi Breijman direct na de herdenking bij *Langs de lijn en omstreken* op Radio 1.

Veel media-aandacht was er voor de generatietafel van Jong 1508. Wel lijken de media nog altijd vooral geïnteresseerd in de generatie die de Japanse bezetting bewust heeft meegemaakt. Voor deze laatste ooggetuigen wordt het steeds moeilijker om de herdenking bij te wonen. De mensen tussen de 80 en de 90 waren toen net geboren of jonge kinderen. Wie volwassen (18+) was toen de oorlog in Nederlands-Indië begon is nu minstens 99 jaar oud.

nos | Naast het liveverslag van de herdenking op NPO1 en nos.nl vanaf 20.00 uur op NPO Politiek en Nieuws (kanaal 83), besteedde de NOS ook aandacht aan de herdenking in het Achtuurjournaal en in een radioreportage vanaf het veld op Radio 1. Het Jeugdjournaal maakte een reportage over de 12-jarige Mees, die de herdenking samen met zijn moeder bijwoonde.

live | Ook radio en televisie besteedden dit jaar meer aandacht aan de herdenking. Naast de NOS en Omroep West, die de herdenking live uitzonden, waren Hart van Nederland (SBS 6), het Jeugdjournaal, Editie NL en Omroep West allemaal eerder op de dag aanwezig om te filmen voor nieuwsreportages, en zonden voorafgaand aan de herdenking live uit in hun nieuwsbulletins. Ze mochten eerder op het veld als ze maar om 19.00 uur weg waren of op de perstribune plaatsnamen.

Vorig jaar werd de herdenking voor het eerst in de avond uitgezonden en trok daardoor opeens een half miljoen kijkers, wat veel meer was dan de jaren ervoor. Ook dit jaar trok de herdenking een half miljoen kijkers van wie bijna een derde de uitzending op NPO Politiek en Nieuws volgde.

achterbanraadpleging | In de laatste maanden van 2023 hebben wij een onderzoek laten uitvoeren onder onze achterban. Daarbij hebben wij onder andere geconstateerd dat de kennis over de betekenis van de datum 15 augustus op zich redelijk is, maar dat veel Nederlanders het verschil tussen de Tweede Wereldoorlog in Azië en de onafhankelijkheidsoorlog niet kennen. De waardering voor de uitzending van de herdenking is hoog, onder alle generaties.

symposium | Op 19 december werd een symposium georganiseerd met het thema 'Herdenken, nu en in de toekomst'. Voor dit symposium werden de Aangesloten Organisaties, lokale herdenkingen en diverse andere stakeholders uitgenodigd. Dit symposium was tevens het officiële afscheid van John Sijmonsbergen als bestuurslid en vicevoorzitter.

15 AUG. 1945

